[2023] 5 ఎస్.సి.ఆర్.

షిన్హాన్ బాంక్వ్.కరోల్ ఇన్ఫో సర్వీసెస్ లిమిటెడ్

(ఆర్బిట్రేషన్ పిటిషన్ (సివిల్) నెం.1 ఆఫ్ 2019)

మార్చి 13, 2023

[డాక్టర్ ధనుంజయ వై.చంద్రచూడ్, సీజేఐ పమిడిఘంటం శ్రీ నరసింహ, జె.జె.బి.పర్దివాలా,

జె.జె.]

ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సీలియేషన్ యాక్ట్, 1996: 7, 8 - మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందం - లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ అగ్రిమెంట్ అలాగే పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది మధ్య అంగీకారం - పక్షాల మధ్య వివాదాలు - వివాదాల పరిష్కారానికి ఏకైక మధ్యవర్తిని నియమించాలని ప్రతిపాదించడం ద్వారా మధ్యవర్తి ద్వారా మధ్యవర్తిత్వ నిబంధనను రద్దు చేయడం - అయితే, ప్రతివాది మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందాన్ని నిరాకరించడం - అమెనిటీస్ ఒప్పందం మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందాన్ని కలిగి ఉందని ప్రతివాది కేసు, మరియు లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందం; మరియు పిటిషనర్ మధ్యవర్తిత్వానికి సూచన కోరుతూ ఒక దరఖాస్తును దాఖలు చేయాలి - అప్పీలుపై, ఇలా ఉంది: సౌకర్యాల ఒప్పందం యొక్క క్లాజ్ (1) యొక్క సాధారణ పర్యవసానం ఏమిటంటే, ఒప్పందంలోని అన్ని నిబంధనలు లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందంలో అంతర్భాగంగా ఉంటాయి - అందువల్ల, సౌకర్యాలు మరియు లైసెన్స్ ఒప్పందంలోని మధ్యవర్తిత్వ క్లాజును లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందంలో అంతర్భాగంగా చేయాలని పార్టీలు భావించాయి - సెక్షన్ 7 (5) ఒప్పందంలోని ప్రస్తావనను సూచిస్తుంది. మధ్యవర్తిత్వ క్లాజును కలిగి ఉన్న ఒక డాక్యుమెంట్ కు, ఒప్పందం రాతపూర్వకంగా ఉంటే మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందం అవుతుంది మరియు ఆ ప్రతిపాదన ఒప్పందంలో భాగంగా

ఉంటుంది - అందువల్ల, పిటిషనర్ ఇప్పుడు పరిష్కారాన్ని కొనసాగించడానికి తీసివేయబడాలని చెప్పలేము - పక్షాల మధ్య ఒప్పందం యొక్క స్పష్టమైన నిబంధనల దృష్ట్యా, మధ్యవర్తిత్వానికి అవకాశం అవసరం - పిటిషనర్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర లోకాయుక్త పదవిని స్వీకరించిన ఏకైక మధ్యవర్తి, పార్టీల మధ్య వివాదాలు మరియు విభేదాలను హైకోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తికి నివేదించాలి.

MR ఇంజినీర్స్ అండ్ కాంట్రాక్టర్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ సోమ్ డాట్ బిల్డర్స్ లిమిటెడ్ (2009) 7 SCC 696 – ప్రస్తావించబడింది.

కేస్ లా రిఫరెన్స్

(2009) 7 SCC 696 పేరా 13 కు సూచించబడింది

సివిల్ ఒరిజినల్ పరిధి : ఆర్బిట్రేషన్ పిటిషన్ (సివిల్) నెం.1 ఆఫ్ 2019.

ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సిలియేషన్ యాక్ట్, 1996 లోని సెక్షన్ 11(12)(ఎ)తో పాటు సెక్షన్ 11(6) కింద మధ్యవర్తిత్వ పిటిషన్.

అభిషేక్ పురి, శ్రీమతి సురభి గుప్తా, మనీష్ ధింగ్రా, శ్రీమతి రీతాపురి, పి.ఎన్. పూరీ పిటిషనర్ అడ్వకేట్

సంజీవ్ కుమార్ కపూర్, ఎం.ఎస్. ఖైతాన్ అండ్ కో. అడ్వకేట్ ఫర్ ది రెస్పాండెంట్.

ఈ మేరకు హైకోర్టు తీర్పును వెలువరించింది. ధనుంజయ **వై చంద్రచూడ్, సీజే**

1. 2011 ఆగస్టు 5 న, పిటిషనర్ ప్రతివాదితో ఐదేళ్ళ కాలానికి వోక్హార్డ్ టవర్స్, సి -2, బ్లాక్ జి, బాంద్రా కుర్లా కాంప్లెక్స్, బాంద్రా (తూర్పు), ముంబై 400051 వద్ద వెస్ట్ వింగ్ యొక్క 4 వ అంతస్తులో ఉన్న కార్యాలయ ప్రాంగణాన్ని ఉపయోగించడానికి మరియు ఆక్రమించడానికి

ప్రతివాదితో లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నారు. అదే రోజున, సెలవు మరియు లైసెన్సుల ఒప్పందంతో సమకాలీనంగా సౌకర్యాల ఒప్పందం అమలు చేయబడింది. లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందం కాలపరిమితి ముగిసిన తరువాత, పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాది మధ్య 2016 జూలై 1 న రెండు సంవత్సరాల పాటు ప్రాంగణం యొక్క నిరంతర ఉపయోగం మరియు ఆక్రమణ కోసం కొత్త సెలవు మరియు లైసెన్స్ ఒప్పందం అమలు చేయబడింది.

2. 2016 ఆగస్టు 25 న పిటిషనర్ ప్రతివాదితో సౌకర్యాల ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నారు.

3. 2017 మార్చి 22 న పిటిషనర్ ప్రతివాదికి లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ అగ్రిమెంట్, అమెనిటీస్ అగ్రిమెంట్ గడువు ముగియడంతో అంటే 2017 జూలై 1 న రద్దు చేస్తామని నోటీసు జారీ చేశారు.

4. ప్రతివాది 30 మార్చి 2017 న తొలగింపు నోటీసుకు సమాధానం ఇచ్చాడు. లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందం, సౌకర్యాల ఒప్పందం నిబంధనలకు అనుగుణంగా తొలగింపు జరగలేదని, పిటిషనర్ కు సెక్యూరిటీ డిపాజిట్లను తిరిగి ఇచ్చేందుకు ప్రతివాది నిరాకరించారు. 2017 జూన్ 13 న లైసెన్సులను ప్రతివాదికి అప్పగించామని పిటిషనర్ పేర్కొన్నారు.

5. 2017 జూలై 3 న పిటిషనర్ సెక్యూరిటీ డిపాజిట్లను వడ్డీతో సహా తిరిగి చెల్లించాలని కోరుతూ నోటీసు ఇచ్చారు. ఈ వాదనను 13 జూలై 2017 నాటి లేఖలో ఖండించారు. 1 జూలై 2017 నుంచి 30 జూన్ 2018 మధ్య కాలానికి బ్యాలెన్స్ లైసెన్స్ ఫీజు, సౌకర్యాల ఛార్జీల కింద రూ.2,59,85,856 చెల్లించాలని, సెక్యూరిటీ డిపాజిట్ల మొత్తాన్ని సర్దుబాటు చేసిన తర్వాత వడ్డీతో కలిపి రూ.69,21,408 నష్టాన్ని చెల్లించాలని పిటిషనర్కు 2017 జూలై 13 న మరో లేఖ ద్వారా ప్రతివాది నోటీసు ఇచ్చారు.

6. 2017 సెప్టెంబర్ 29 న న్యాయవాది రాసిన లేఖ ద్వారా పిటిషనర్లు రూ.1,68,48,000 (లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ అగ్రిమెంట్ కింద జమ చేసినది), రూ.56,16,000 (సౌకర్యాల ఒప్పందం కింద జమ చేసినది) సెక్యూరిటీ డిపాజిట్ను ఏడాదికి 15 శాతం వడ్డీతో సహా తిరిగి చెల్లించాలని కోరారు. ప్రతివాది 5 అక్టోబర్ 2017 నాటి ప్రతిస్పందనలో క్లెయిమ్ను తిరస్కరించారు.

7. 2017 అక్టోబర్ 9 న పిటిషనర్ మధ్యవర్తిత్వం వహించి ఏకైక మధ్యవర్తిని నియమించాలని ప్రతిపాదించారు. అక్టోబర్ 13, 2017 నాటి ప్రతిస్పందనలో, ప్రతివాది మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందం ఉనికిని ఖండించారు.

8. ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సిలియేషన్ యాక్ట్ 1996 లోని సెక్షన్ 11 కింద బాంబే హైకోర్టులో మధ్యవర్తిత్వ పిటిషన్ దాఖలు చేయబడింది, అయితే మధ్యవర్తిత్వం అంతర్జాతీయ వాణిజ్య మధ్యవర్తిత్వం, పిటిషనర్ దక్షిణ కొరియా చట్టాల ప్రకారం స్థాపించబడిన బ్యాంకింగ్ కంపెనీ కాబట్టి దానిని ఉపసంహరించుకున్నారు.

పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది అభిషేక్ పురి, ప్రతివాది తరఫు న్యాయవాది సంజీవ్ కుమార్ కపూర్ వాదనలు వినిపించారు.

10. ఇరు పక్షాల మధ్య రెండు ఒప్పందాలు కుదిరాయి. మొదటి ఇసా లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందం 1 జూలై 2016 నాటిది. రెండోది 2016 ఆగస్టు 25 నాటి ఒప్పందం. ఇరు పక్షాల మధ్య మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందం ఉంటుందా లేదా అనేది చర్చనీయాంశంగా మారింది. అందువల్ల సౌకర్యాల ఒప్పందాలు మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందాన్ని కలిగి ఉన్నప్పటికీ, లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందాలు ఉండవని ప్రతివాది యొక్క వాదన. అందువల్ల మధ్యవర్తిత్వం కోరుతూ పిటిషనర్ల వాదనను తిరస్కరించాలని కోరారు. అంతేకాక, ప్రతివాది బాంబే హైకోర్టు ముందు దాని ఒరిజినల్ సైడ్ లో

దావా వేశాడని, మధ్యవర్తిత్వానికి సూచన కోరుతూ సెక్షన్ 8 కింద పిటిషనర్ దరఖాస్తు చేసుకునే అవకాశం ఉందని, సెక్యూరిటీ డిపాజిట్ ను సర్దుబాటు చేసిన తర్వాత లైసెన్స్ ఫీజులను చెల్లించాలని దావాలో ప్రతివాది చేసిన వాదనను లెక్కించారని, అందువల్ల తగిన కార్యాచరణ ఉంటుందని పిటిషనర్ కు సమర్పించారు. సెక్షన్ 8 కింద పిటిషనర్లు దాని పరిష్కారాలను అనుసరించాల్సి ఉంటుంది.

11. 2016 ఆగస్టు 25 న ఇరు పక్షాల మధ్య కుదిరిన సౌకర్యాల ఒప్పందంలో కింది నిబంధనలు ఉన్నాయి.

> "ఈ ఒప్పందం పైన పేర్కొన్న లీవ్ మరియు లైసెన్స్ అగ్రిమెంట్ తో సమకాలీనంగా అమలు చేయబడుతుంది మరియు దాని ప్రకారం చదవబడుతుంది మరియు అర్థం చేసుకోబడుతుంది. లైసెన్సర్లు లైసెన్స్ దారునికి మంజూరు చేసిన లైసెన్స్డ్ ప్రిమిస్ యొక్క లైసెన్స్ కు సంబంధించి ఈ ఒప్పందం యొక్క నిబంధన ఒక అంతర్భాగంగా పరిగణించబడుతుంది మరియు ఇది పేర్కొన్న లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ అగ్రిమెంట్ లో అంతర్భాగంగా ఉంటుంది. పైన పేర్కొన్న లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ అగ్రిమెంట్ లోని అన్ని నిబంధనలు ముటాండిలను రద్దు చేస్తాయి; ఈ సౌకర్యాల ఒప్పందానికి వర్తించండి"

12. సౌకర్యాల ఒప్పందంలో మధ్యవర్తిత్వం ద్వారా సమస్యలను పరిష్కరించే నిబంధన ఉంది. క్లాజ్ 17 ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

> "17. ఈ ఒప్పందానికి సంబంధించిన లేదా దానికి సంబంధించిన అన్ని వివాదాలు, వివాదాలు లేదా క్లెయిమ్ లు: దీని ఉనికి లేదా వివరణతో సహా, లిఖితపూర్వకంగా ఇరు పక్షాల పరస్పర సమ్మతితో నియమించబడిన ఏకైక మధ్యవర్తి ద్వారా మధ్యవర్తిత్వానికి పంపబడతాయి,

లేనిపక్షంలో ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సీలియేషన్ యాక్ట్, 1966 యొక్క నిబంధనల ప్రకారం. మధ్యవర్తిత్వానికి అయ్యే ఖర్చును సమానంగా భరించాలి. అందువల్ల మధ్యవర్తిత్వం యొక్క స్థానం ముంబై మరియు మధ్యవర్తిత్వాన్ని ఆర్బిట్రేషన్ & కన్సీలియేషన్ చట్టం, 1966 ద్వారా కాలానుగుణంగా సవరించాలి. మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియల భాష ఇంగ్లిష్ కావచ్చు. అవార్డు అంతిమమైనది మరియు నిర్ణయాత్మకమైనది. అందువల్ల ఇక్కడ తలెత్తే విషయాలను విచారించడానికి, పరిష్కరించడానికి ముంబైలోని కోర్టులకు ప్రత్యేక అధికార పరిధి ఉంటుంది.

13. సెక్షన్ 7(5) ప్రకారం కేవలం ఒక డాక్యుమెంట్ ను ప్రస్తావించడం వల్ల ఆ డాక్యుమెంట్ నుంచి ఆర్బిట్రేషన్ క్లాజును కాంట్రాక్ట్ లో భాగం చేసే అవకాశం ఉండదని పిటిషనర్ తరఫున విన్నవించారు. ఎంఆర్ ఇంజినీర్స్ అండ్ కాంట్రాక్టర్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ సోమ్ దత్ బిల్డర్స్ లిమిటెడ్ 1 కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుల ఆధారంగా ఈ సమర్పణ జరిగింది.

14. పైన పేర్కొన్న సౌకర్యాల ఒప్పందంలోని క్లాజ్ (1) ప్రతివాదికి పిటిషనర్ మంజూరు చేసిన లైసెన్సుకు సంబంధించి సౌకర్యాల ఒప్పందంలోని నిబంధనలు లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ అగ్రిమెంట్ లో అంతర్భాగంగా పరిగణించబడతాయని సూచిస్తుంది. మరియు (ii) లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందంలోని అన్ని నిబంధనలు సౌకర్యాల ఒప్పందానికి వర్తిస్తాయి. సౌకర్యాల ఒప్పందంలోని క్లాజ్ 17 లో వివాదాలను మధ్యవర్తిత్వానికి సూచించే ఒప్పందం ఉంది.

15. సౌకర్యాల ఒప్పందంలోని క్లాజ్ (1) యొక్క స్పష్టమైన పర్యవసానం ఏమిటంటే, ఆ ఒప్పందంలోని అన్ని నిబంధనలు లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందంలో అంతర్భాగంగా ఉంటాయి. సౌకర్యాల ఒప్పందంలో లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందానికి సంబంధించిన ప్రస్తావన మాత్రమే లేదు. లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ అగ్రిమెంట్ లో అంతర్భాగంగా సౌకర్యాల ఒప్పందంలోని అన్ని నిబంధనలను

ఇందులో పొందుపరిచారు. అలా చేయడం ద్వారా, సౌకర్యాలు ఒప్పందంలోని మధ్యవర్తిత్వ క్లాజును లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందంలో భాగం చేయాలని పార్టీలు భావించాయి.

16. ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సీలియేషన్ యాక్ట్ 1996 లోని సెక్షన్ 7(5) ప్రకారం ఒప్పందం రాతపూర్వకంగా ఉంటే, ఆ మధ్యవర్తిత్వ క్లాజును ఒప్పందంలో భాగంగా చేసే విధంగా ఉంటే మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందంగా పరిగణిస్తారు. సౌకర్యాల ఒప్పందంలోని క్లాజ్ (1) సౌకర్యాల ఒప్పందం (క్లాజ్ 17)లో పొందుపరిచిన మధ్యవర్తిత్వ క్లాజును లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందంలో అంతర్భాగంగా చేయడానికి ఉద్దేశించబడింది.

17. ఎంఆర్ ఇంజనీర్స్ అండ్ కాంట్రాక్టర్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ సోమ్ దత్ బిల్డర్స్ లిమిటెడ్ (సుప్ర) కేసులో ఈ కోర్టు ఈ విధంగా పేర్కొంది:

> "పరిస్థితిని వివరించడానికి మేము విలీనం యొక్క కొన్ని ఉదాహరణలు మరియు సూచనలను ఇస్తాము (వివరణాత్మకంగా మరియు సమగ్రంగా కాదు). ఒక ఒప్పంద పత్రం ఒక డాక్యుమెంట్ ను పునఃసమీక్షిస్తే మరియు ఆ డాక్యుమెంట్ యొక్క అన్ని నియమనిబంధనలు ఒప్పందంలో భాగంగా ఉండాలని లేదా ఒప్పందంలో భాగంగా పరిగణించాలని లేదా ఆ డాక్యుమెంట్ యొక్క నియమనిబంధనలు ఆ డాక్యుమెంట్ యొక్క నిబంధనల ద్వారా నిర్వహించబడతాయని లేదా సదరు డాక్యుమెంట్ యొక్క నియమనిబంధనలు కాంట్రాక్ట్ లో చేర్చబడతాయని పేర్కొన్నట్లయితే, డాక్యుమెంట్ యొక్క నియమనిబంధనలు పూర్తిగా తొలగించబడతాయి మరియు ఒప్పందంలో విలీనం చేయబడతాయి. ఒక డాక్యుమెంటు యొక్క నియమనిబంధనలు అటువంటివి చేర్చబడినప్పుడు, అటువంటి పత్రం యొక్క ప్రతి కాలపరిమితి (ఒప్పందంలో ఏదైనా నిర్దిష్ట నిబంధనకు అసంబద్ధంగా ఉన్నంత వరకు మినహా)

ఒప్పందానికి వర్తిస్తుంది. అలా పొందుపరిచిన డాక్యుమెంట్ లో వివాదాల పరిష్కారానికి సంబంధించిన నిబంధన ఉంటే, ఆ మధ్యవర్తిత్వ క్లాజు కూడా కాంట్రాక్ట్ కు వర్తిస్తుంది.

18. సెక్షన్ 7(5)లోని అంశాల నుంచి ఉద్భవించిన సూత్రాన్ని తీర్పులోని 19 వ పేరాలో వివరించారు.

సెక్షన్ 7 లోని సబ్ సెక్షన్ (5) కేవలం కాంట్రాక్టుల నిర్మాణ సూత్రాలను పునరుద్ఘాటిస్తుంది. ఒక ఒప్పందంలో ఒక డాక్యుమెంటుకు సంబంధించి రిఫరెన్స్ ఉంటే, ఆ డాక్యుమెంట్ ను అప్రతిహతంగా పొందుపరచడానికి ఉద్దేశించినది కాదని రిఫరెన్సులు చూపిస్తే, దానిని వర్తించేలా మధ్యవర్తిత్వ క్లాజుకు ప్రత్యేక ప్రస్తావన ఉంటే తప్ప, ఆ డాక్యుమెంట్ లోని మధ్యవర్తిత్వ క్లాజును ఒప్పందంలో భాగం చేయదని స్పష్టం చేసింది.

19. సౌకర్యాల ఒప్పందంలోని 17 వ క్లాజులో పొందుపరిచిన మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందాన్ని లీవ్ అండ్ లైసెన్స్ ఒప్పందంలో భాగంగా అన్ని ఉద్దేశాలు, ప్రయోజనాల కోసం పార్టీలు ఉద్దేశించాయి.

20. సెక్షన్ 8 ప్రకారం పిటిషనర్ను ఇప్పుడు పరిహారాన్ని కొనసాగించడానికి అనుమతించాలనే వాదనలో వాస్తవం లేదు. ఇరుపక్షాల మధ్య ఒప్పందంలోని స్పష్టమైన నిబంధనల దృష్ట్యా మధ్యవర్తిత్వ ప్రస్తావన అనివార్యమవుతుంది.

21. పిటిషనర్ నామినేట్ చేసిన ఏకైక ఆర్బిట్రేటర్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర లోకాయుక్త పదవిని చేపట్టారు.అందువల్ల పిటిషనర్ వాదనకు విరుద్ధంగా ఉన్న పక్షాల మధ్య వివాదాలు, విభేదాలను బొంబాయిలోని హైకోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తి డాక్టర్ (శ్రీమతి) శాలిని ఫన్సాల్కర్-జోషి యొక్క ఏకైక మధ్యవర్తిత్వానికి పంపాలని మేము ఆదేశిస్తున్నాము. ఆర్బిట్రేటర్ పక్షాలతో రుసుములు మరియు మధ్యవర్తిత్వ పద్ధతులను నిర్ణయిస్తాడు.

22. రిజిస్ట్రార్ (జ్యుడీషియల్) ఈ ఉత్తర్వు కాపీని ఏకైక మధ్యవర్తికి పంపాలి.

23. ఆర్బిట్రేషన్ పిటిషన్ను తదనుగుణంగా పరిష్కరిస్తారు.

24. పెండింగ్లో ఉన్న దరఖాస్తులు ఏవైనా ఉంటే వాటిని పరిష్కరిస్తారు.